

Lessen uit de

PED-uit

Dat PED de Nederlandse varkenshouderij bereikt heeft, zal niemand ontgaan zijn. In november 2014 werden we geconfronteerd met een eerste besmetting en daarna volgden er nog ruim vijftig. Gelukkig ging het steeds om de milde vorm, al kan die ook veel schade aanrichten. Welke lessen kunnen we trekken uit de afgelopen uitbraken?

Dat het PED-virus niet als een tsunami over Nederland trok, hadden we in eerste instantie niet verwacht. De situatie in de VS was immers drastisch anders. Daar bleek PED in de varkensdichte gebieden en zelfs daarbuiten niet te stuiten. In de VS ging het dan wel om de virulentere variant, maar de milde vorm kan zich op vergelijkbare wijze verspreiden.

Gecoördineerde aanpak

PED is niet aangifte- of bestrijdingsplichtig. Dat neemt niet weg dat, gezien de kans op grote schade in de varkenshouderij, een grondige aanpak noodzakelijk is. De Nederlandse varkenssector heeft gekozen voor een gecoördineerde PED-aanpak, net als in Canada. Direct na de eerste uitbraak in Nederland is de stuurgroep PED gevormd, met daarin diverse vertegenwoordigers uit de sector. De Producenten Organisatie Varkenshouderij heeft GD gevraagd om de aanpak te coördineren en onderzoek te doen naar het verloop en de verspreiding van PED op vijf vleesvarkensbedrijven, vijf zeugenbedrijven en een

Het virus verspreidt zich onder andere via transportmiddelen.

braken

biggenopfokbedrijf in Nederland. Ook fungeert GD als centrale informatiebank. Op de GD-website staan bijvoorbeeld de PED-protocollen van alle contactorganisaties.

Daarnaast is een zogeheten 'nulmeting' gedaan bij ruim 800 zeugen in Nederland. Daaruit bleek dat PED in Nederland niet voorkwam voor november 2014.

Geleerd van Canada en de VS

Canada had al bewezen dat met een gezamenlijke, gecoördineerde aanpak het aantal geïnfecteerde bedrijven beperkt kan blijven. Daarnaast konden we dankbaar gebruikmaken van onderzoeken uit de VS en Canada, waarbij onderzoekers steeds weer uitkwamen op hygiëne. Vaccinatie lijkt namelijk nog weinig effectief te zijn.

Gecoördineerde aanpak werkt ook in Nederland

We weten inmiddels dat het virus vrij gemakkelijk te inactiveren is met het juiste desinfectiemiddel. Ook is bekend dat zieke varkens enorme hoeveelheden virus uitscheiden en dat het virus gemakkelijk verspreid wordt via varkens, transportmiddelen, mensen, mest, stof en ongedierte. Op de tien bedrijven die GD begeleidt, is geconstateerd dat het virus in de winter en in het vroege voorjaar tot negen dagen kan overleven en dat het zich zelfs via droge mest kan verspreiden.

Hygiëneprotocollen

Sinds juni 2015 is nog één nieuw PED-geval gemeld. Het blijft uiteraard van groot belang om de hygiënemaatregelen in acht te nemen. Alle sectorvertegenwoordigers hebben hygiëneprotocollen opgesteld voor hun deel van de sector. Deze zijn te vinden op www.gddiergezondheid.nl/varken.

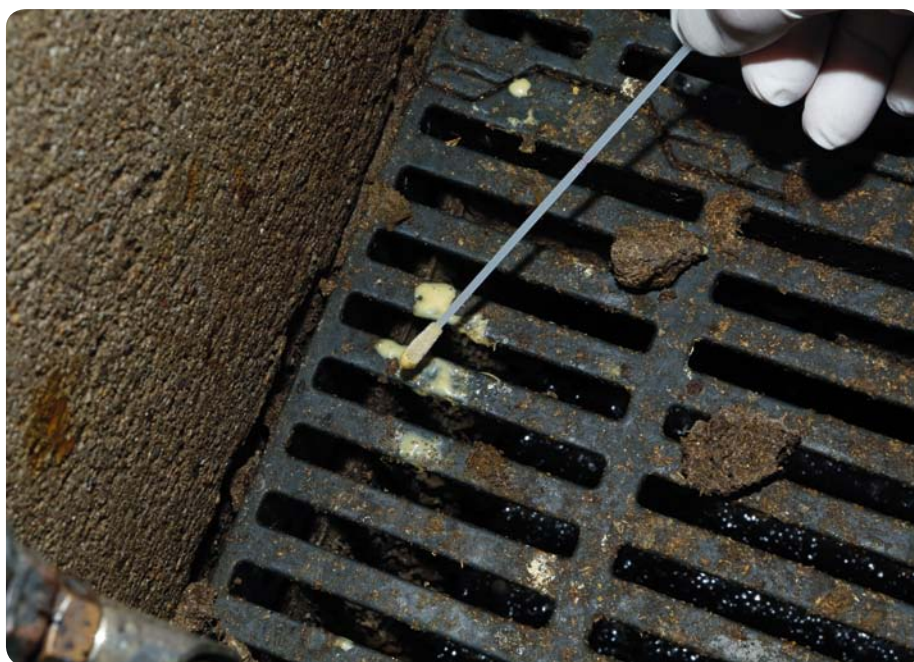
Financiële schade

Ook bij de milde variant van PED kan de schade hoog oplopen. Op besmette vleesvarkensbedrijven kan de voerconversie een aantal weken hoger zijn en door vertraagde groei en verlies van uniformiteit kan de mestperiode langer duren. Op sommige van deze bedrijven wordt de verloren groei echter grotendeels ingehaald en valt de verhoging van de voederconversie mee. In die gevallen is de geschatte schade zo'n 2 euro per besmet varken. Als de herstelgroei niet optreedt en de voederconversie ongeveer met 0,2 stijgt, loopt de schade al snel op naar 7 tot 10 euro per besmet varken. Een bedrijf met 2500 vleesvarkens kan meer dan een halfjaar last van ziekteverschijnselen hebben met een geschatte schade van 25.000 euro. Op zeugenbedrijven ligt het gecompliceerder. De uitval bij biggen in de kraamafdeling kan vooral door uitdroging, maar ook door onvoldoende biestopname, oplopen tot 100 procent per ronde. De besmette gespeende biggen hebben groeivertraging en een hogere voederconversie en zijn lastiger te verkopen. Besmette zeugen vertonen vruchtbaarheidsstoornissen. Bij elkaar kan de schade op een bedrijf met 500 zeugen oplopen tot 40.000 euro per jaar.

Tussenbalans

Hoewel nog niet alle onderzoeken zijn afgerond, kunnen we wel een tussenbalans opmaken. Zo is duidelijk dat uitgebreide hygiënemaatregelen op varkensbedrijven bij varkenstransporten en op slachterijen essentieel zijn. Op geïnfecteerde vleesvarkensbedrijven hebben we geleerd dat we het virus kunnen uitroeien door stug volgens de hygiëneprotocollen te blijven werken: op die manier zijn drie van de vijf geïnfecteerde vleesvarkensbedrijven die GD begeleidt weer virusvrij geworden. Zeugenbedrijven die zelf ook de biggenopfok doen zijn moeilijker PED-virusvrij te krijgen. Vooral bij de gespeende biggen kan het virus makkelijk blijven rondgaan. Zodra biggen van zeugen die van PED zijn

hersteld, voldoende biest hebben opgenomen, zijn ze tijdens de lactatieperiode beschermd. Deze biggen worden niet ziek zolang ze gespeend zijn. De bescherming uit biest en melk duurt echter niet langer dan de eerste vijf weken, daarna zijn ze weer gevoelig voor een PED-infectie. Op de meeste zeugenbedrijven blijft het virus vervolgens circuleren bij de gespeende biggen, ook omdat het volledig scheiden van de afdelingen lastig te verwezenlijken is. Is er in de biggenopvang echter een gat van minimaal drie weken vanwege 100 procent uitval of vanwege verkoop van biggen direct na het spenen, dan lijkt het mogelijk om het virus uit de gespeende biggenopvang te verwijderen.

Mestmonster bestemd voor PED-onderzoek.